

Předmět:	IS veřejné správy a sociálních služeb
Téma:	Veřejný sektor a veřejná správa

Vyučující:	dr.Blahuta, dr.Kajzar	Školní rok: 2021
------------	-----------------------	------------------

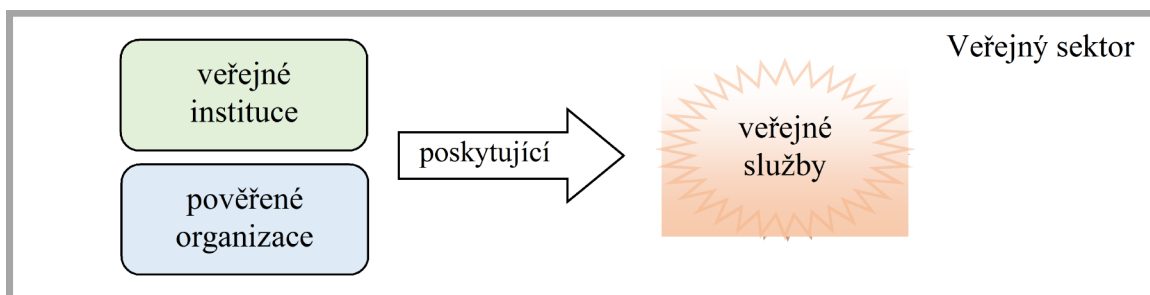
Obsah:

1. Veřejný sektor a veřejná správa	1
2. Orgány, funkce a odvětví VS	5
3. Státní správa a samospráva	6
4. Informační politika a VS	8
5. Shrnutí k tématu	10
6. Otázky k procvičení	11

1. Veřejný sektor a veřejná správa

Veřejný sektor:

- (viz např. <https://managementmania.com/cs/verejny-sektor>),
- je specifickou **součástí ekonomiky** ve státě
  - zaměřenou na poskytování tzv. veřejných služeb,
  - tvořenou ekonomickými subjekty - veřejné instituce, pověřené organizace.

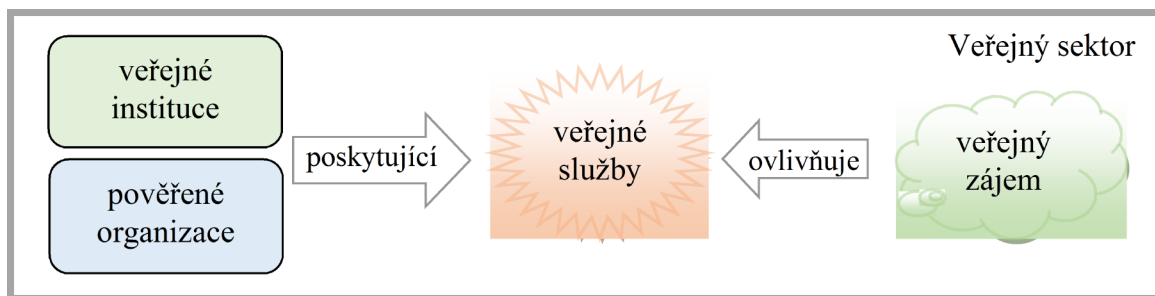
Veřejná služba:

- je služba nabízená a poskytovaná **ve veřejném zájmu**
  - tj. v zájmu společnosti jako celku,
  - Co však je v zájmu společnosti jako celku? ... viz dále,
- Kdo službu poskytuje a financuje?
  - stát, nebo územně-samosprávný celek (v ČR kraj nebo obec),
  - obecně řečeno - **složka veřejné správy (VS)**,

- Jiná možnost zajištění služby?
  - složka VS službu objednává (u pověřených organizací), spolufinancuje apod.,
  - služba je však placená z veřejných prostředků.

Proč určité služby zajišťuje stát, kraj, obec, ...?

- určité služby jsou z hlediska veřejného zájmu a fungování státu nutné,
- pokud by tyto služby nebyly poskytovány (nebo aspoň finančně podporovány) složkami VS, pak
  - buď by nebyly poskytovány na trhu vůbec (neatraktivní pro soukromé podnikatele),
  - nebo by nebyly poskytovány v požadované kvalitě či rozsahu.

Veřejný zájem:

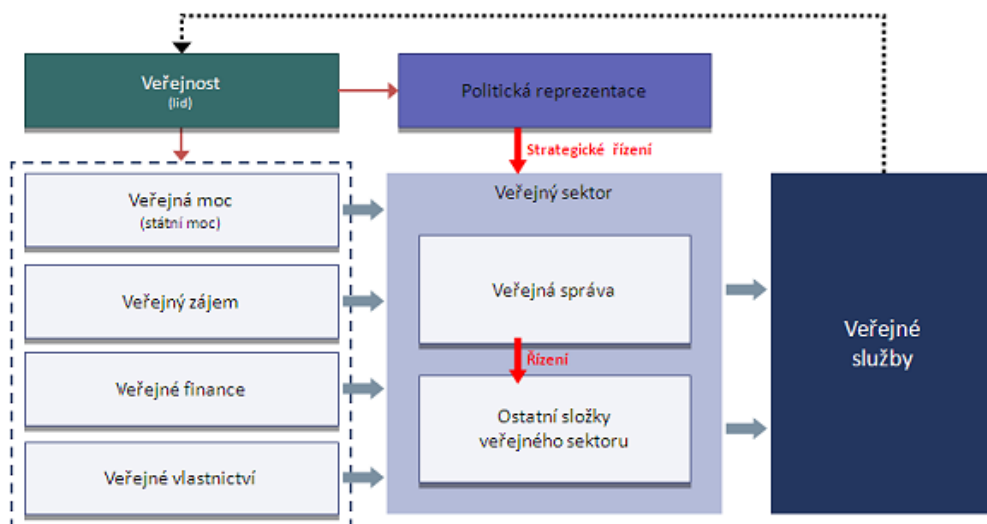
- tj. **zájem společnosti** jako celku,
- obsah a rozsah pojmu plyne z **orientace celostátní politiky**
  - ze snahy o podporu rozvoje celé společnosti,
  - ze snahy o řešení problémů společnosti, ...
- závislost veřejného zájmu na **aktuální politice**
  - politické diskuse a boje o identifikaci, uznání a prosazení různých veřejných zájmů,
  - co je v jednom časovém období (za dané vlády) či v určité kultuře veřejným zájmem, v jiné době či společnosti jím být vůbec nemusí,
- veřejný zájem je vyjádřen formou tzv. společenské shody
  - většinou **vyjádřené ve volbách** (viz volební programy stran),
  - tj. ve shodě na tom, že některé druhy služeb mají být dostupné každému bez ohledu na jeho majetek a příjmy a poskytované státem,
- uznané veřejné zájmy bývají formulovány **v právních normách**.

Odvětví veřejných služeb:

- podstatné pro níže uvedenou klasifikaci je,
  - že poskytovatel daných služeb je **placený z veřejných prostředků**,
  - VS financuje - stát, nebo územně-samosprávný celek (kraj, obec),
- **klasifikace veř. služeb** podle COFOG
  - Classification of the Functions of Government (Klasifikace funkcí vládních institucí),
  - viz stránky Českého statistického úřadu
https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_funkci_vladnich_instituci_-cz_cofog-
- **přehled odvětví veř. služeb** podle COFOG
  - Všeobecné veřejné služby (General Public Services) (**Veřejná správa**),
  - Obrana (Defense),
  - Veřejný pořádek a bezpečnost (Public Order and Safety),
  - Ekonomické záležitosti (Economic Affairs),
  - Ochrana životního prostředí (Environmental protection),
  - Bydlení a společenská infrastruktura (Housing and Social Infrastructure),
  - Odvětví zdravotnictví (**Health Care**),
  - Rekreace, kultura a náboženství (Recreation, Culture and Religion),
  - Odvětví vzdělávání - Veřejný sektor (Education - Public sector),
  - Sociální věci (Sociální služby) (**Social Services**).

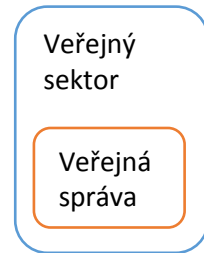
Schéma veřejného sektoru:

- podle <https://managementmania.com/cs/verejny-sektor>

Veřejný sektor a veř. správa:

- **veřejný sektor** - obecnější pojem, než veřejná správa
  - je tvořen veřejnými institucemi zajišťujícími veřejné služby,
  - viz výše odvětví služeb dle COFOG,
- **veřejná správa je jádrem** veřejného sektoru
  - tvoří ji soustava úřadů s centrální nebo územní působností,
  - orgány státní správy a samospráv – viz dále,
- do veřejného sektoru řadíme **další (pověřené) organizace**
  - které poskytují veřejné služby,
  - tj. služby, které jsou financované z veřejných prostředků,
  - např. nemocnice, školy, domy sociální péče, atd.

Důležitá charakteristika veřejného sektoru:

- služby ve veřejném sektoru jsou **financovány z veřejných prostředků**,
  - veřejný sektor není založen na ziskovém principu,
  - finanční prostředky na své fungování získává z veřejných rozpočtů,
  - veřejné rozpočty jsou naplňovány prostřednictvím daní a poplatků,
  - to vše jsou důležité odlišnosti VS od soukromého sektoru,
- ve veřejném sektoru díky daním neexistuje přímý vztah mezi uživatelem služby (plátcem) a jejím poskytovatelem,
- řízení veřejného sektoru je soustředěno na řízení poskytovaných služeb.

Veřejná správa jakožto jádro veřejného sektoru:

- **soustava úřadů** zajišťujících úřední činnosti
  - tzv. úřední úkony,
  - poskytování veřejných služeb,
  - řízení veřejných záležitostí - na místní i centrální úrovni,
- veřejnou správu lze chápat jako
  - správu území, státu, kraje, obce,
  - správu veřejných záležitostí,
  - správu veřejných financí,
  - správu věcí, ke kterým má veřejnost vlastnická práva,

- správu užívání veřejných objektů a zařízení,
- nositelé veřejné správy
  - státní správa – stát, pověřené organizace,
  - samosprávy – kraje, obce, zájmové skupiny (komory), ...

Úkoly a úkony veřejné správy:

- jsou stanovené zákony ČR
  - tj. vynutitelnost chování (občanů, organizací, ...) zákonem,
- soukromé právo
  - člověk nemůže být právně trestán za činy, které zákon nezakazuje,
  - tj. „mohu dělat to, co zákon nezakazuje“,
  - poznámka – ovšem ohledně chování je zde i stránka morální, etická,
- zákonost ve VS
  - ve VS platí striktní požadavek zákonosti,
  - VS lze uplatňovat jen v případech a **v mezích stanovených zákonem (!)**
  - tj. úředník musí postupovat pouze podle zákona (co zákon nařizuje),
- => důsledky pro elektronizaci VS a zavádění IS.

2. Orgány, funkce a odvětví VS

Pojetí veřejné správy:

- **organizační** - studujeme org. strukturu veřejných institucí, ...
- **funkční** - studujeme poskytované funkce, úkony, služby, ...

Orgány veřejné správy (OVS):

- orgán veřejné správy
  - musí mít zákonem vymezenou **působnost a pravomoc**,
  - toto vymezení je dáno zákony ČR,
- působnost OVS
  - v jaké oblasti může svou pravomoc vykonávat,
  - působnost věcná, místní, časová,
- pravomoc OVS
  - jakých prostředků může využívat a za jakých podmínek.

Funkce veřejné správy:

- mocenská
  - realizuje svou moc ve státě,
  - prostřednictvím právního řádu a působením státního zřízení,
- ochranná (bezpečnostní)
  - povinnost zajistit a organizovat vnitřní a vnější bezpečnost a pořádek státu,
- organizační
  - veřejná správa organizuje záležitosti státní,
  - záležitosti institucí a záležitosti občanů,
- regulační
  - prosazování systému založeného na politickém pluralismu, solidaritě a toleranci,
- služba veřejnosti
  - činnosti poskytované ve veřejném zájmu.

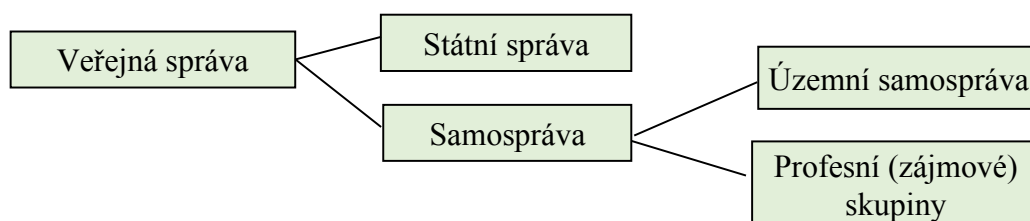
Veřejná správa je nástrojem státu v působení:

- na celou společnost,
- na národní hospodářství,
- na veřejný sektor.

3. Státní správa a samospráva

Odvětví veřejné správy:

- státní správa a samospráva.

Státní správa:

- je částí veřejné správy vykonávaná státem - **státními orgány**
  - tj. vláda, ministerstva,
  - orgány finanční, celní, katastrální, ...
- nebo orgány, na které stát **přenesl výkon** státní správy

- stát může přenést poskytování VS na jiný subjekt státu (např. město) nebo konkrétní organizaci, např.
- VS v letecké, silniční a železniční dopravě, poštovní služby, ...
- VS ve zdravotnictví, sociální oblasti, energetice, ...
- a to na národní i regionální úrovni.

Státní správu vykonávají:

- **ústřední** orgány státní správy s působností pro celý stát
  - např. ministerstva, Úřad pro ochranu osobních údajů, Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, ...
- **územní** orgány státní správy s místní působností
  - např. okresní správa sociálního zabezpečení, finanční úřady, katastrální úřady,
- **ostatní** státní orgány
  - např. státní fondy, ...
- **jiné subjekty** oprávněné k výkonu veřejné správy
  - kterým stát veřejnou moc deleguje nebo propůjčuje,
  - např. stanice technické kontroly, ...

Samospráva:

- způsob řízení určitého celku, kdy daný subjekt o alespoň některých svých záležitostech rozhoduje sám **autonomním** způsobem.

Druhy samosprávy:

- **územní** samospráva
  - územní samospráva krajů a obcí,
- **profesní (zájmová)** samospráva
  - např. Hospodářská komora, Agrární komora, Česká advokátní komora, Česká komora architektů, Exekutorská komora České republiky, Notářská komora České republiky, Česká lékařská komora, Česká lékárnická komora, Česká stomatologická komora, ...
- **věcná** samospráva
  - svazky měst a obcí, mikroregiony,

- plnění úkolů veřejné správy v oblastech školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany, veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu, komunálních odpadů a odpadních vod, technické infrastruktury, místních komunikací a veřejné dopravy, ...

Příklad - oblasti působnosti vnitřní správy obcí:

<ul style="list-style-type: none"> • vedení matrik, • hlášení a evidence pobytu občanů, • občanské průkazy, • věci státoobčanské, • cestovní doklady, • věci uprchlíků, • pobyt cizinců na území ČR, • střelné zbraně a střelivo, • požární ochrana, 	<ul style="list-style-type: none"> • právo shromažďovací a sdružovací, • veřejné sbírky, • archivnictví, • ochrana utajovaných skutečností, • svobodný přístup k informacím, • integrovaný záchranný systém, • krizové řízení, • hospodářské opatření pro krizové stavy, • atd.
---	--

4. Informační politika a VS

Informační politika:

- soubor souvisejících principů, zákonů, pravidel, směrnic a regulací, direktiv, které pomáhají při vytváření, správě, přístupu a využívání informací ve státě,
- stručněji řečeno
  - záměry, principy a pravidla daná státem, sloužící pro práci s informacemi v daném státě,
- zahrnuje rovněž
  - organizování, financování, řízení, spravování, ochranu inf. procesů a jejich aktérů,
  - tj. obcí, regionů, krajů, provincií, států, celého společenství států, institucí, organizací, podniků nebo fyzických osob.

Základní cíle státní informační politiky:

- vybudovat a rozvíjet tzv. informační společnost,
- tím vytvořit předpoklady zejména pro zlepšení kvality života jednotlivých občanů,
- zefektivnění státní správy a samosprávy a zkvalitnění podpory rozvoje podnikání.

Nástroje informační politiky:

- zákony, směrnice, regulace, ...
- popisují, jakým způsobem má být s informacemi nakládáno
  - vznik, zpřístupňování, využívání informací,
  - správa a ochrana informací.

Legislativní základy státní informační politiky ČR:

- vládní usnesení z roku 1999 č. 525 "[Státní informační politika](#) - cesta k informační společnosti",
- zákon č. 106/1999 Sb. "[o svobodném přístupu k informacím](#)",
- zákon č. 365/2000 Sb. "[o informačních systémech veřejné správy](#)",
- zákon č. 121/2000 Sb. "[o právu autorském](#), o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů",
- zákon č. 257/2001 Sb. "[o knihovnách](#) a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb",
- zákon č. 101/2000 Sb. "[o ochraně osobních údajů](#)",
- zákon č. 300/2008 Sb. "[o elektronických úkonech](#) a autorizované konverzi dokumentů".

[Klíčová témata](#) informační politiky ČR:

- zajištění svobodného přístupu k informacím,
- organizace a zpřístupňování informací,
- informační gramotnost,
- národní informační infrastruktura,
- práva duševního vlastnictví,
- ochrana osobních údajů.

Prioritní oblasti státní inf. politiky ČR:

- rozvoj [inf. systémů veřejné správy \(ISVS\)](#),
- informatizovaná demokracie,
- komunikační infrastruktura,
- informační gramotnost obyvatel,

- bezpečnost informačních systémů,
- elektronický obchod,
- transparentní ekonomické prostředí,
- stabilní a bezpečná informační společnost.

Projekty plynoucí ze státní inf. politiky ČR:

- **eGovernment** – elektronizace veřejné správy,
- rozvoj informační gramotnosti obyvatel,
- INDOŠ – Internet do škol,
- ...

5. Shrnutí k tématu

Dílčí shrnutí k tématu:

- veřejný sektor - veřejné služby poskytované ve veřejném zájmu
  - veřejné instituce (instituce VS),
  - ostatní složky veř. sektoru (nemocnice, školy, hasiči, ...),
- veřejná správa
  - odvětví VS - státní správa, samospráva,
  - nositelé VS - stát, samospráva,
  - orgány VS - působnost, pravomoc,
  - funkce VS - mocenská, ochranná, organizační, regulační, ...
  - působení VS - na celou společnost, odvětví NH, ...
- informační politika a VS
  - pojem, nástroje, legislativní základy,
  - oblasti inf. politiky, souvislost s elektronizací VS.

6. Otázky k procvičení

- 1) Charakterizujte pojem veřejný sektor. Uveďte příklady odvětví služeb veřejného sektoru.
- 2) Charakterizujte pojem veřejná služba. Uveďte příklady.
- 3) Charakterizujte pojem veřejný zájem.
- 4) Charakterizujte pojem veřejná správa.
- 5) Jaký je vztah pojmů veřejná správa, státní správa, samospráva?
- 6) Uveďte úkony a funkce veřejné správy. Které orgány jsou jejich vykonavateli?
- 7) Vyjmenujte některé oblasti působnosti vnitřní správy obcí.
- 8) Vysvětlete pojem informační politika. Které nástroje a klíčové oblasti zahrnuje?
- 9) Které projekty plynou ze státní informační politiky ČR pro VS?